

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

Muistio

Yksityisoikeus ja maksukyvyttömyys

Erityisasiantuntija Satu Pentikäinen

17.10.2023

Pörssiyhtiöiden hallitusten sukupuolikiintiöt -direktiivi: Yhteenvedo kuulemistilaisuudesta

Kuulemistilaisuudessa (12.10) keskusteltiin kansallisesta liikkumavarasta direktiivin täytäntöönpanossa: soveltamisala, kiintiötavoite ja jäsenvaltio-optiot. Tarkoituksena oli ensi sijaisesti kuulla näkemyksiä siitä, pitäisikö kansallisen soveltamisalan olla laajempi kuin direktiivissä edellytetään.

Tilaisuuteen osallistuivat Akava, Business and Professional Women Finland, Hallitusammattilaiset, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Eurooppalaiset, Keskuskauppakamari, Miesjärjestöjen Keskusliitto, Naisjärjestöjen Keskusliitto, Nasdaq Helsinki, Osuustoimintakeskus Pellervo, Pörssisäätiö, STTK, Asianajajaliitto, Juristiliitto, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA, työ- ja elinkeinoministeriö ja European Women on Boards. Kirjallisia huomioita voi toimittaa oikeusministeriöön 26.10 mennessä.

Soveltamisala

Lähes kaikki kommentoineista osallistujista (mm. Keskuskauppakamari, EK, EVA, Nasdaq, Pellervo, European Women on Boards) kannattivat direktiivin mukaista soveltamisalaa. Osallistujat pitivät itsesääntelyä (hallinnointikoodi) riittävänä keinona edistää sukupuolten tasa-arvoa soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä yhtiöissä. Keskustelussa ehdotettiin, että raja-arvot sidotaan viimeksi vahvistettuun tai kahteen edelliseen tilikauteen.

Vain muutamat osallistujat (Akava, STTK, VNK/omistajanohjauksen osasto) ehdottivat laajempaa soveltamisalaa, joka käsittäisi kaikki pörssiyhtiöt. Tasa-arvovaltuutetun toimittaman kirjallisen lausunnon mukaan sääntelyn ulkopuolelle rajautuvien pörssiyhtiöiden lukumäärän tulisi pysyä mahdollisimman pienenä.

Asianajajaliitolla ei ole vielä virallista kantaa soveltamisalakysymykseen.

Kiintiötavoite ja laskentatapa

Sääntelystä aiheutuvat velvoitteet voidaan kohdentaa hallitukseen tai kaikkiin hallintoelinlinjauspaikkojen edustajiin. Aliedustetun sukupuolen edustajia tulee olla joko a) 40 prosenttia toimivaan johtoon kuulumattomista jäsenistä (hallitus) tai b) 33 prosenttia kaikista hallintoelinpaikoista.

Kaikki kommentoineet osallistujat (Keskuskauppakamari, EK, EVA, Nasdaq, Pellervo, Asianajajaliitto, European Women on Boards, Asianajajaliitto, VNK/omistajanohjauksen osasto, Akava) katsoivat, että A-vaihtoehto on Suomen käytäntöjen ja hallitusrakenteiden kannalta paras vaihtoehto. Tasa-arvovaltuutetun toimittaman kirjallisen lausunnon mukaan kiintiön osuus tulisi olla 40 % kaikkien hallintoelinpaikkojen osalta.

Jäsenvaltio-optiot

Jäsenvaltiot voivat jättää soveltamatta rekrytointimenettelyä ja yksittäisiä määrällisiä tavoitteita koskevia vaatimuksia, jos tietyt edellytykset ovat täyttyneet. Suomi voi lykätä menettelyjen käyttöönottoa.

Lähes kaikki kommentoineista osallistujista (mm. Keskuskauppakamari, EK, EVA, Hallitusammattilaiset, Pellervo) kannattivat jäsenvaltio-optioiden käyttöä. Keskustelussa ehdotettiin, että hyviä käytäntöjä voidaan edistää itsesääntelyllä.

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Vain muutamat osallistajat (mm. Akava, Juristiliitto, STTK) olivat sitä mieltä, että jäsenvaltio-optiota ei ole tarpeellista käyttää. Sitovia ratkaisuja tarvitaan.

Muiden esitettyjen kommenttien osalta European Women on Boards kannattaa yleisesti ottaen läpinäkyvyyden parantamista. Asianajajaliiton mukaan rekrytointiprosessia koskevia säännöksiä tai ohjeita pitäisi selkeyttää nykyisestä.

Yhteenveto kirjallisista lausunnoista

Kuulemistilaisuuden jälkeen kirjallisia lausuntoja antoivat Ammattiliitto Pro, European Women on Boards, Naisjärjestöjen keskusliitto, sosiaali- ja terveysministeriö (tasa-arvoyksikkö) ja tasa-arvovaltuutettu.

Kaikki lausunnonantajat kannattavat direktiivin minimivaatimusta laajempaa soveltamisalaa. Ammattiliitto Pro ja Tasa-arvovaltuutettu toteavat, että reunaehtoja laajempi soveltamisvalta on tarpeellista todellisen muutoksen aikaansaamiseksi. STM pitää porrastettua täytäntöönpanoa mahdollisena vaihtoehtona, jotta siirtymäajat olisivat riittävän pitkiä pienille ja keskisuurille yrityksille. Naisjärjestöjen keskusliitto ja Ammattiliitto Pro nostavat lausunnoissaan esille YK:n naisten syrjinnän vastaista yleissopimusta valvovan CEDAW-komitean suosituksen kiintiöiden käyttöönotosta suurten ja keskisuurten pörssiyhtiöiden hallituksissa. Komitea suosittelee harkitsemaan kiintiöiden käyttöönottoa myös pienemmissä ja listaamattomissa yrityksissä.

Tasa-arvovaltuutetun mukaan kiintiön osuus tulisi olla 40 prosenttia kaikkien hallintoelinpaikkojen osalta. European Women on Boards, Ammattiliitto Pro ja Naisjärjestöjen keskusliitto kannattavat hallitukseen kohdentuvaa 40 prosentin tavoitetta aliedustetun sukupuolen edustajien osuudesta. STM puolestaan toteaa tavoitteen olevan, että aliedustetun sukupuolen edustajilla on vähintään 40 prosenttia toimivaan johtoon kuulumattomien jäsenten hallintoelinpaikoista. Prosentuaalinen tavoitetta myös valiokuntien ja toimikuntien sukupuolten edustukselle ehdottavat Naisjärjestöjen keskusliiton ja European Women on Boards.

Ammattiliitto Pro ei kannata jäsenvaltio-optioiden käyttöönottoa. Se huomauttaa, että poikkeusedellytys täyttyy Suomessa vain niukasti, ja kehitys voi mennä taaksepäin, jolloin rekrytointiprosessia koskevat säännöt tulisi ottaa käyttöön viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun edellytykset eivät enää täyty. STM ja Naisjärjestöjen keskusliitto suhtautuvat varauksellisesti jäsenvaltio-option käyttämiseen direktiivin täytäntöönpanossa, sillä niiden mukaan rekrytointiprosessia koskevien vaatimusten käyttöönotto olisi konkreettinen väline lisätä rekrytoinnin avoimuutta ja systemaattisuutta. European Women on Boards kannattaa yleisesti läpinäkyvyyden parantamista.

Tasa-arvovaltuutettu ja Naisjärjestöjen keskusliitto pitävät tehokasta valvonta- ja sanktiojärjestelmää tärkeänä. Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että hallituspaikkaan valitsematta jäänyt henkilö ei todennäköisesti riitauttaisi valintaa. Lisäksi tasa-arvovaltuutettu muistuttaa, että tasa-arvolain 7 § syrjinnän yleiskiellosta ei tuo oikeutta hyvitykseen syrjinnän kiellon rikkomisesta, eikä se näin ollen täyttäisi direktiivin asettamia vaatimuksia. Naisjärjestöjen keskusliitto nostaa esille myös palkitsemisen keinona edistää sukupuolten tasa-arvoa ja moninaisuutta hallituksissa ja johtoryhmissä.

Tasa-arvovaltuutettu pyytää kiinnittämään lainvalmistelussa huomiota tasa-arvovaltuutetun tehtäviin ja toimivaltaan kohdistuviin muutoksiin ja mahdollisesti lisähenkilöstön tarpeeseen, sillä sen resurssit ovat rajalliset.

European Women on Boards, Tasa-arvovaltuutettu ja Naisjärjestöjen keskusliitto pitävät tärkeänä hallintokoodin suositusten päivittämistä. Naisjärjestöjen keskusliiton mukaan binäärinen sukupuolikäsitys tulisi poistaa suosituksista, jotta myös muunsukupuolisille ja muille ei-binäärisille henkilöille avataan tietä yritysten johtoon.